

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 266/2020-38

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. februára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Martina Vernarského a Petra Straku prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Romanom Grigelom, Nad plážou 16, Banská Bystrica, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 8 T 99/2018 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 8 T 99/2018 porušené boli.

2. Okresnému súdu Trenčín prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 T 99/2018 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Okresný súd Trenčín je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 562,86 € (slovom päťstošesťdesiatdva eur a osemdesiatšesť centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Romana Grigela, Nad plážou 16, Banská Bystrica, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal uznesením č. k. III. ÚS 266/2020-18 z 13. júla 2020 na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), v časti namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 T 99/2018 (ďalej len „napadnuté konanie“). Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

2. V konaní vedenom na okresnom súde je sťažovateľ obžalovaný pre pokračovací čin poškodzovania cudzej veci podľa § 257 ods. 1 a 3 písm. a) Trestného zákona. Konanie trvá od 16. apríla 2012, keď bola okresnému súdu doručená obžaloba na sťažovateľa a ďalších obvinených. Sťažovateľ uvádza, že okresný súd vykonával procesné úkony, medzi ktorými boli stále neodôvodnené niekoľkomesačné obdobia nečinnosti, a viaceré procesné úkony súdu vyhodnocuje ako neefektívne. Okresný súd na hlavnom pojednávaní 21. septembra 2018 vylúčil trestnú vec vedenú proti sťažovateľovi na samostatné konanie. Podaniami z 2. júna 2017 a 30. septembra 2019 sťažovateľ namietal na okresnom súde

neprimeranú dĺžku trestného konania a 6. februára 2020 navrhol trestné konanie zastaviť. Sťažovateľ poukazuje na to, že je obvinený od 26. októbra 2007. Dĺžku konania považuje za neprimeranú.

3. Sťažovateľ zdôrazňuje, že dĺžka trestného konania ho psychicky mimoriadne zaťažuje, pritom sa vytráca i základný zmysel trestného konania, ktoré je neúčelné, neproporcionálne, nehospodárne a najmä neprimerane zaťažujúce zúčastnené osoby. Okrem toho sťažovateľ uviedol, že vykonáva 10-ročný trest odňatia slobody uložený pre iný čin a v tomto konaní strávil približne 26 mesiacov vo väzbe.

4. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu, ako aj postupom krajského riaditeľstva a úradu špeciálnej prokuratúry v prípravnom konaní, zakáže okresnému súdu pokračovať v porušovaní jeho práv podľa ústavy a dohovoru a prizná mu náhradu trov konania.

II.

5. Ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie požiadal okresný súd o vyjadrenie. Okresný súd uviedol, že obžaloba na sťažovateľa a ďalších obvinených mu bola doručená 16. apríla 2012. V čase podania obžaloby prebiehalo konanie na Okresnom súde v Zlíne, ktoré tvorilo prekážku pre rozhodnutie tejto veci na okresnom súde. Dňa 19. januára 2015 bol súdu zaslaný právoplatný rozsudok Okresného súdu Zlín, ktorým bol sťažovateľ a ďalší obvinení odsúdení za inú trestnú činnosť páchanú v Českej republike. Dňa 10. decembra 2015 vydal Krajský súd v Brne súhlas na trestné stíhanie sťažovateľa a ďalších obvinených. V dňoch 23. júna 2017 a 24. novembra 2017 sa uskutočnilo verejné zasadnutie ohľadne predbežného prejednanie obžaloby, na ktorom bol nariadený termín hlavného pojednávania na 9. február 2018 a určený rozsah dokazovania na hlavnom pojednávaní. Hlavné pojednávanie nariadené na 9. február 2018 bolo odročené z dôvodu posúdenia žiadosti obžalovaného o predloženie spisu Najvyššiemu

súdu Slovenskej republiky na 18. máj 2018. Hlavné pojednávanie nariadené na 18. máj 2018 bolo zrušené z vážnych rodinných dôvodov predsedu senátu. Na hlavnom pojednávaní konanom 21. septembra 2018 bola trestná vec proti sťažovateľovi vylúčená na samostatné konanie.

6. Na hlavnom pojednávaní konanom 16. novembra 2018 bol v pôvodnej trestnej veci vyhlásený rozsudok vo veci samej, ktorý bol Krajským súdom v Trenčíne 8. augusta 2019 právoplatne potvrdený. Právny názor Krajského súdu Trenčíne považoval okresný súd za relevantný pre nariadenie hlavného pojednávania vo vylúčenej trestnej veci sťažovateľa. Preto až 15. októbra 2019 bolo nariadené hlavné pojednávanie na 7. február 2020, na ktorom bolo začaté hlavné pojednávanie a zároveň nariadených 9 termínov hlavného pojednávania pre účely vykonania procesnými stranami navrhnutého rozsiahleho dokazovania. Tieto nariadené termíny boli však zrušené, keďže sťažovateľ namietal, že pri udelení súhlasu na trestné stíhanie sťažovateľa Krajským súdom v Brne sa nepostupovalo podľa zákona. V závere okresný súd vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

7. Sťažovateľ vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu zopakoval svoju argumentáciu uvedenú v sťažnosti a takisto namietal niektoré vyjadrenia okresného súdu. Uvádza, že obžaloba na sťažovateľa a ďalších obvinených bola okresnému súdu doručená 16. apríla 2012, pričom sťažovateľ bol obmedzený na osobnej slobode v Českej republike až 27. novembra 2012 a konanie na českom súde sa začalo až v lete 2013. Ďalej dodáva, že sťažovateľ bol odovzdaný na územie Slovenskej republiky už v máji 2015 a o prítomnosti sťažovateľa v Slovenskej republike mal okresný súd vedomosť už 2. júna 2015. Ďalej argumentuje, že vyjadrenie okresného súdu o potrebe odročenia hlavného pojednávania nariadeného na 9. február 2018 kvôli nešpecifikovanej žiadosti neoznačeného obžalovaného a o nevyhnutnosti vyčkávania na nešpecifikovaný právny názor Krajského súdu v Trenčíne v pôvodnej trestnej veci je nepreskúmateľné, a teda nie je možné zaujať k nemu relevantné stanovisko. Po chronologickom prehľade jednotlivých období nečinnosti a niekoľkomesačných rozstupov v jednotlivých procesných úkonoch sťažovateľ poukázal na to, že z celkovej dĺžky konania nemožno vylúčiť

ani obdobie čakania na právoplatnosť rozsudku v pôvodnej trestnej veci (od 16. novembra 2018 do 24. septembra 2019) jednak z dôvodu absencie nevyhnutnosti takejto nečinnosti v sťažovateľovej veci, keďže vzhľadom na odvolanie prokurátora len proti výrokom o treste a o náhrade škody objektívne nemohlo ísť o neriešiteľnú právnu otázku, ale aj preto, že aj prípadná prekážka rozhodnutia nepredstavuje prekážku dokazovania. V závere vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

III.

8. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

9. Pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (III. ÚS 171/20).

10. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť aj v trestnom konaní taký procesný postup, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty strán. Táto povinnosť súdu je implicitne obsiahnutá aj v § 1 a § 2 ods. 7 Trestného poriadku. Podľa § 247 ods. 5 Trestného poriadku pri nariadení hlavného pojednávania urobí predseda senátu všetky potrebné opatrenia na zabezpečenie jeho riadneho priebehu a na to, aby vec bolo možné prejednať a rozhodnúť bez jeho odročenia.

11. Otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa troch základných kritérií: právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade. Pokiaľ ide o význam veci pre s'ťažovateľa, vo všeobecnosti platí, že doba trestného konania sa posudzuje prísnejšie než doba konania v občianskoprávných veciach, a to vzhľadom na dôsledky trestného konania.

12. Pri posudzovaní prvého kritéria zložitosti veci je zrejmé, že významnou príčinou doterajšej dĺžky konania bolo to, že s'ťažovateľ bol vo výkone trestu odňatia slobody v Českej republike, následne prebiehalo konanie o uznaní rozsudku a odovzdanie s'ťažovateľa do Slovenskej republiky. Rozsudok súdu Českej republiky bol uznaný rozsudkom z 21. apríla 2015. Keďže sa trestné konanie, ktorého sa s'ťažnosť týka, vedie pre iný trestný čin spáchaný pred odovzdaním s'ťažovateľa, vyžadovala si uvedená trestná vec súhlas na trestné stíhanie s'ťažovateľa. V správaní s'ťažovateľa neboli zistené skutočnosti, ktoré by významne vplývali na vznik zbytočných priet'ahov.

13. Konanie na okresnom súde trvá už takmer deväť rokov. Dosiaľ nebolo vo veci rozhodnuté rozsudkom, čo samo osebe postačuje na konštatovanie neprimeranej dĺžky súdneho konania. Zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08). Od začiatku trestného konania možno badať ničím neodôvodnené rozstupy niekoľkých mesiacov medzi prijatím jednotlivých podaní súdom a následných úkonov súdu. Z prehľadu vykonaných procesných úkonov bolo identifikované aj dlhšie obdobie neodôvodnenej nečinnosti, a to od 20. júla 2016, keď bol jeden z obvinených dodaný na výkon trestu z Českej republiky, až do 21. septembra 2018, keď sa vo veci uskutočnilo hlavné pojednávanie. Za toto časové obdobie trvajúce vyše dvoch rokov okresný súd

uskutočnil verejné zasadnutia 23. júna 2017 a 24. novembra 2017. Sťažovateľ sa už od mája 2015 nachádzal na území Slovenskej republiky a až na hlavnom pojednávaní konanom 21. septembra 2018 bola trestná vec vedená proti sťažovateľovi vylúčená na samostatné konanie. V tomto období bol postup okresného súdu neefektívny a viedol k zbytočným priet'ahom v konaní. Neefektívny bol postup okresného súdu aj v období, v ktorom vyčkával na rozhodnutie v pôvodnom konaní pod sp. zn. 8T/59/2012. Z celkovej dĺžky konania preto nemožno vylúčiť obdobie od 16. novembra 2018 do 24. septembra 2019. Vzhľadom na odvolanie prokurátora len proti výrokom o treste a o náhrade škody nešlo o neriešiteľnú prekážku, pričom prekážka rozhodnutia nie je prekážkou dokazovania.

14. Ani v dohľadnej dobe nemožno očakávať čo i len prvostupňové rozhodnutie vo veci samej. Nečinnosťou okresného súdu a jeho neefektívnym postupom došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

15. Sťažovateľ sa domáhal toho, aby ústavný súd okresnému súdu zakázal pokračovať v porušovaní jeho základného práva, keďže príkazom konať v trestnej veci obžalovaného sťažovateľa by ďalej dochádzalo k porušeniu jeho základného práva. Pod vykonaním tohto zákazu sťažovateľ rozumie to, že okresný súd využije niektorý z prostriedkov trestného práva, ktorý bude viesť k zastaveniu jeho trestného stíhania. S týmto návrhom sťažovateľa sa nebolo možné stotožniť, keďže doterajšie porušenie základného práva sťažovateľa nie je tak intenzívne a dlhotrvajúce, aby viedlo k takémuto rozhodnutiu ústavného súdu. Preto bolo podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu prikázané, aby vo veci konal.

IV.

16. Zistené porušenie základných práv sťažovateľa odôvodňuje to, aby mu okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde úplne nahradil trovy konania,

ktoré mu vznikli jeho zastúpením advokátom. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu, ktorým je priemerná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Výpočtovým základom za úkony v roku 2020 je priemerná mzda za II. polrok 2019, t. j. 1 062 eur. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon v roku 2020 je 177 eur. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu za tri úkony právnej služby v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti a vyjadrenie na základe výzvy), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (3 x 10,62 €) predstavuje 562,86 eur. Sťažovateľovi súd nepriznal náhradu za ďalšiu poradu s klientom, ktorá mala byť vykonaná a nevyhnutná pred vyjadrením sťažovateľa k vyjadreniu okresného súdu. Z obsahu vyjadrenia však nevyplýva, o čom konkrétnom táto porada mala byť a prečo bola nevyhnutná pre spracovanie vyjadrenia sťažovateľa k vyjadreniu okresného súdu. Vyjadrenie sťažovateľa obsahuje skutočnosti, ktoré museli byť advokátovi sťažovateľa známe už pri podaní ústavnej sťažnosti a ústavnoprávne posúdenie, na ktoré porada advokáta sťažovateľa so sťažovateľom nebola nevyhnutná.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. februára 2021

Robert Šorl
predseda senátu